

A füzetek és a tankönyvek „egyéni” feliratairól

A közelmúltban végignézttem egy iskola egyik osztályának „magyar nyelv és irodalom” dolgozatfüzeteit. Nagy meglepetésemre a harmincnolc tanuló füzetain *tizenhét különböző címet* találtam.

Sokak számára talán hihetetlen, hogyan lehet egyetlen osztály azonos tantárgybéli és azonos célú dolgozatfüzeteinek tizenhétféle címe, azért idemácsolom őket az eredeti helyesírással (megjegyezve, hogy némelyik cím persze csak egy-egy írásjelműben, kezdőbetűben vagy a különírásban-egybeírásban tér el a többitől):

Magyar nyelvi munka füzet.
Magyar nyelvi dolgozatok
Magyar Nyelvi dolgozatok
Magyar nyelvi dolgozatok
Magyar-nyelvi dolgozatok
Magyar nyelvi dolgozat.
Magyar nyelvi dolg.
Magyar dolgozat
Magyardolgozat.
Magyar Irodalom dolgozat füzet
Magyar Irodalom dolgozat füzet.
Magyar Irodalmi dolgozat füzet
Magyar I. dolg.
Magyar i dolgozat
Irodalom dolgozat füzet
Irodalmi dolgozat füzet
Irodalom dolgozat.

A tizenhétféle cím mögött belül a füzetekben már azonos című dolgozatok sorakoztak, de ugyanolyan pongyola helyesírással, ahogy a külső feliratok nagy „változatosságából” előre sejtthet-tem.

A tanulók nevének írásmódja — mivel itt nincs több lehetőség — csak kétféle volt a füzetekben: körülbelül fele-fele arányban írták a nevüket pont nélkül, illetőleg ponttal a végén.

További érdekességekkel is szolgáltak a feliratok. Volt, akinél az osztálynév megelőzte saját nevét, vagy saját neve a címet, sőt ilyen sorrendre is találtam példát: 1. évszám, 2. a tanuló neve, 3. osztálya, 4. a füzet címe.

Nem vagyok híve az iskolai uniformizálásnak, de az ilyen értelmetlen összevisszaság még károsabb. Úgy gondolom, egyetlen pedagógusnak sem volna szabad megengednie, hogy a füzetek borítólapjának felirata és a feliratok helyesírása ennyire Csáki szalmája legyen. Az anyanyelvi nevelésnek arra is ki kell terjednie, hogy mielőtt bárki bármit felírna a füzetére, beszélje meg a tanár vagy tanító az osztállyal, mi legyen a füzetek egységes címe, és a felirat négy adata milyen sorrendben követheti egy-

mást. Talán a következő sorrendben a legajánlatosabb: 1. cím, 2. a tanuló neve, 3. osztálya, 4. a tanév megjelölése. Tehát például:

Orosz nyelvi dolgozatok

Nagy Ilona

8/a

1973—74.

A füzet gazdájának neve csak akkor álljon az első helyen, ha a négy adatot mondatszerűen fűzzük egybe:

Nagy Ilona

8/a oszt. tanuló

orosz nyelvi dolgozatai

az 1973—74. tanévben

Ezekben a feliratokban a cím és a tanuló neve után pont nem kell. Megjegyzendő, hogy az általános iskola osztályainak jelölésére általában *arab számot* használunk (pl. 2. osztály). *Római számmal* írjuk ellenben a középiskolai osztályok, valamint az egyetemi és főiskolai évfolyamok sorszámát (*II. osztály, II. évfolyam*).

A tanévek két száma közé úgynevezett nagy-kötőjelet (1973—74.) teszünk, tehát nem a mondat végi szóelválasztáskor használt kötőjelet. A magyar helyesírás szabályai című kézikönyv 411. pontjában erre vonatkozólag a következőt olvashatjuk: „Két vagy több számnak olyan kapcsolatát, amellyel összetartozást vagy valamitől valameddig értelmet akarunk kifejezni, nagykötőjellel írjuk: *az 1953—54. évi, a 128—9. lapon, az I—IV. osztályban, Ménési út 11—13. stb.*”

A párhuzamos osztályok jelzése a szám és a betű között ponttal vagy ferde törtjellel írható *4. a* vagy *4/a* stb. (általános iskolában), *IV. A* vagy *IV/A* stb. (középiskolában). Az osztályjelzés betűje után pontot nem teszünk, csak mondat végi helyzetben. (Vö.: Helyesírási és tipográfiai tanácsadó. Budapest, 1971. 40—53. lap. Helyesírási szabályok — a Magyar Tudományos Akadémia helyesírási bizottságának újabb határozatai alapján.)

Természetesen *minden tantárgy minden füzetére*, sőt az összes *tankönyvekre* is érvényes, hogy „egyéni” felirataikra — címkéik megszövegezésére — is fordítsanak gondot a pedagógusok és a tanulók. Vannak, akik szerint főlegesen ilyen „semmisségekkel” törődünk. Nincs igazuk. A logikus gondolkodásra és rendes munkára való neveléshez az ilyen kis dolgok is hozzátartoznak.